OBIECTUL JURIDIC GENERIC AL INFRACȚIUNILOR DE SPĂLARE A BANILOR, PRIVIT PRIN PRISMA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA

Cristina PAPANAGA
CZU: [343.37 + 343.352]:340.134(478) avo.cristina.papanaga@gmail.com

Obiectul infracţiunii constituie unul dintre elementele principale ale componenţei de infracţiune. Anume prin intermediul obiectului infracţiunii pot fi identificate valorile şi relaţiile sociale prejudiciate prin comiterea unei infracţiuni.

Astfel, relațiile economice constituie un domeniu primordial pentru economia fiecărui stat. Din aceste considerente, este absolut necesară crearea mecanismului juridic de reglementare a acestor relaţii, pentru a nu afecta relaţiile economice externe, dar și potenţialul economic al statului.

Art. 126 al Constituţiei [1], caracterizând economia RM ca o economie de piaţă, are în vedere economia naţională. În același context reglementar, este stabilit că statul trebuie să asigure, printre altele: libertatea comerţului și activităţii de întreprinzător; protecţia concurenţei loiale; crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producţie; protejarea intereselor naţionale în activitatea economică, financiară și valutară etc.

Așadar, conceptul de economie naţională a RM este o valoare socială fundamentală apărată prin mijloace juridico-penale împotriva infracţiunilor economice [2, p. 10]. Aceasta susține realitatea obiectivă, aflată în plin proces de transformare, fiind înscrisă printre valorile fundamentale ale societăţii, care trebuie să se bucure de ocrotire juridico-penală [3, p. 413-414].

Printre infracțiunile economice evidențiem spălarea banilor, care este prevăzută la art. 243 din Capitolul X al Codului penal al RM, intitulat „Infracţiuni economice” [4].

Într-o opinie [5, p. 154], I.M. Samson afirmă că *obiectul juridic generic* al infracţiunilor economice (identificate și infracțiunile de spălare a banilor) este constituit din relaţiile sociale economice, care determină ordinea de reglementare a activităţii economice ce asigură respectarea intereselor materiale ale persoanei, ale societăţii şi statului: relaţiile sociale care determină ordinea de reglementare a activităţii economice, bazate pe următoarele principii de desfășurare a activităţii economice: libertatea activităţii economice; exercitarea activităţii economice în temeiuri legale; concurenţa loială a subiecţilor activităţii economice; buna-credinţă a subiecţilor activităţii economice; interzicerea formelor vădit infracţionale ale conduitei subiecţilor activităţii economice.

Într-o altă opinie [6, p. 174], s-a statuat că relaţiile sociale economice, privite în accepţiune îngustă, trebuie raportate, din punctul de vedere al dreptului penal, la obiectul juridic generic al infracţiunilor prevăzute în Capitolul X „Infracţiuni economice” din Partea specială a Codului penal al RM.

Ne aliniem afirmației cercetătorului S.Brînză, care opinează că luând în consideraţie transformările în clasificarea la nivelul obiectelor juridice generice (de grup) ale infracţiunilor au loc nu prea des, ci numai în momentele de cotitură în dezvoltarea societăţii, trebuie să identificăm acele obiecte juridice generice (de grup), despre a căror apărare se poate vorbi în contextul noii legislaţii penale a RM. Ca valori sociale fundamentale, apărate de legea penală, apare economia naţională.

Definiția obiectului juridic generic (de grup) al infracţiunii, propusă de către S.Brînză, este valoarea socială fundamentală în a cărei componenţă este inclusă, într-o formă specifică, valoarea socială individuală care constituie obiectul juridic special (specific) al infracţiunii. De asemenea, fac parte din obiectul juridic generic (de grup) al infracţiunii şi relaţiile sociale create în jurul şi datorită valorii sociale fundamentale respective [7, p. 120-121].

Cu toate că opiniile sus-indicate sunt diferite după modul de redactare, ele sunt similare prin determinarea obiectului juridic generic al infracţiunilor economice (inclusiv infracțiunile de spălare a banilor): relațiile sociale cu privire la relațiile sociale economice.

Pentru identificarea acestui grup de relații sociale economice omogene, vom evidenția legislația națională în domeniul prevenirii și combaterii fenomenului spălării banilor.

În activitatea practică, un loc aparte revine viziunii de economie națională a RM, aprobată prin Legea nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului [8]. Conform art. 1 al Legii, se instituie măsuri de prevenire și de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, care să contribuie la asigurarea securității statului, având ca scop protejarea sistemului național financiar-bancar, financiar-nebancar și a liber-profesioniștilor, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, precum și ale statului.

Or, monitorizarea sistemului financiar-bancar și nebancar este vitală pentru evitarea operațiunilor criminale, săvârșite de către persoanele cu funcţii publice, de către persoanele responsabile din cadrul diferitelor întreprinderi private, cât și de către persoanele care nu dețin asemenea funcții.

Totodată, în conformitate cu pct. 1) art. 13 din Convenţia Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea şi confiscarea produselor infracţiunii şi finanţarea terorismului, adoptată la Varşovia la 16 mai 2005 [9], se urmărește adoptarea măsurilor legislative şi altor măsuri necesare pentru instituirea unui regim financiar intern complex de reglementări şi de supraveghere sau monitorizare pentru a împiedica spălarea banilor, luându-se în considerare standardele internaţionale în domeniu, în special recomandările adoptate de FATF.

Nu în ultimul rând, potrivit alin. (1) al Directivei (UE) nr. 1673 din 2018 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor [10], spălarea banilor și finanțarea

terorismului și a criminalității organizate legată de spălarea banilor rămân probleme semnificative la nivelul Uniunii, afectând astfel integritatea, stabilitatea și reputația sectorului financiar și amenințând piața internă și securitatea internă a Uniunii.

Conform alin. (21) al prezentului act, directiva respectă principiile recunoscute de art. 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), drepturile și libertățile fundamentale, cât și principiile recunoscute, în special, de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, inclusiv cele stabilite la Titlurile II, III, V și VI din aceasta, care include: dreptul la respectarea vieții private, de familie și la protecția datelor cu caracter personal, principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor, care includ și cerința privind precizia, claritatea și caracterul previzibil în dreptul penal, prezumția de nevinovăție, cât și drepturile persoanelor suspectate și acuzate de a avea acces la un avocat, dreptul de a nu se autoincrimina și dreptul la un proces echitabil.

Concluzionând, precizăm că actele normative în vigoare, care reglementează infracțiunile de spălare a banilor, trebuie puse în aplicare în limita relațiilor social-economice practicate într-o economie de piață, în strictă conformitate cu respectivele drepturi și principii, luând în considerare, în același timp, Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și alte obligații privind drepturile omului în temeiul dreptului internațional.

În esență, cadrul normativ de drept penal în materia infracţiunilor economice a cunsocut pe parcursul timpului o continuă evoluţie, ceea ce a determinat, sub aspect juridic, eficienţa combaterii şi prevenirii infracţiunilor cu caracter economic.

În același timp, trebuie recunoscut și faptul că, actualmente, fenomenul spălării banilor afectează toate statele lumii, amenințând transparența, stabilitatea și eficiența sistemelor financiare naționale și internaționale, agravând în acest sens și relațiile sociale economice, care formează nemijlocit obiectul juridic generic al infracţiunilor de spălare a banilor în cadrul statului de drept.

Referințe:

1. Constituția Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial*, nr. 78 din 27.08.1994. Disponibil: http://www.parlament.md/CadrulLegal/Constitution/tabid/151/language/ro-RO/Default.aspx .
2. TIGHINEANU, A. Reglementarea răspunderii penale pentru infracțiunile economice în legislația penală a Republicii Moldova. În: *Jurnalul juridic național: teorie și practică,* mai 2014, nr. 2(6), pp. 10-13.
3. BRÎNZĂ, S., ULIANOVSCHI, S., STATI, V., ȚURCANU, I., GROSU, V. *Drept penal.* Partea specială, Ediţia a II-a, iunie 2005, pp. 413-414. Disponibil: http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalspecialf2f52.pdf
4. Codul penal al Republicii Moldova Nr. 985 din 18-04-2002. În: *Monitorul Oficial*, nr. 72-74. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125325&lang=ro .

5. SAMSON, I.M. Sistemul infracțiunilor economice în Republica Moldova. Noțiuni generale privind infracțiunile economice. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2015, nr. 8(88), p. 154.
6. BRÎNZĂ, S. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului.* Monografie. Chișinău, 2005, 675 p. Disponibil: http://drept.usm.md/public/files/obiectul-infractiunilor-contra-patri–moniului51bce.pdf .
7. *Ibidem*.
8. Legea nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. În: *Monitorul Oficial*, nr. 58-66, art. 133. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125309&lang=ro# .
9. Convenţia Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea şi confiscarea produselor infracţiunii şi finanţarea terorismului, adoptată la Varşovia la 16 mai 2005. Disponibil: https://www.cna.md/public/files/legislatie/conventia_consiliumului_euro-pei_impotriva_spalarii_banilor.pdf .
10. Directiva (UE) nr. 1673 din 2018 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32018L1673 .